

Programma Aansluiting wind op Zee- Eemshaven

Informatieavonden november 2023

21 november 2023, Schiermonnikoog

Het Dorpshuis, Schiermonnikoog, 19.30 – 21.30 uur

In het najaar van 2023 organiseert het ministerie van Economische Zaken en Klimaat een reeks informatieavonden om geïnteresseerden bij te praten over de stand van zaken van het Programma Aansluiting Wind op Zee – Eemshaven. Het doel van de avond is om inzicht te bieden in de routes die in onderzoek zijn, en welke routes inmiddels niet meer worden onderzocht. Daarbij wordt een toelichting gegeven op hoe deze trechtering tot stand is gekomen en ook op de onderzoeksmethodes die op dit moment worden toegepast op de overgebleven routes. Daarnaast geven we inzicht in het proces om tot een programma te komen en op welke momenten men daar inspraak in heeft. Het doel van de avond is om mensen te informeren en in de gelegenheid te stellen om vragen te stellen. In onderstaand verslag is te lezen hoe de avond is verlopen.

Opening

Er was een opkomst van 30 geïnteresseerden, waaronder de burgemeester en gemeenteraadsleden. Veel kwamen luisteren naar de uitleg van de deskundigen. Er waren veel inhoudelijke vragen naar de technische toelichting. Algemeen bleek een weerstand tegen een mogelijke route over of langs het eiland en hoorden we uitspraken als “Niet hier, we willen eiland behouden zoals het is”.

De avond wordt geopend door Olaf Herfst (Programmaleider Programma Aansluiting Wind op Zee, Ministerie van Economische Zaken en Klimaat) met een update over het programma en een korte toelichting door de burgemeester, Ineke van Gent.

Olaf Herfst geeft aan dat het eerdere proces voor de aansluiting van Ten Noorden van de Waddeneilanden (TNW) is gestopt en dat er meer onderzoek via Programma Aansluiting Wind Op Zee-Eemshaven wordt uitgevoerd. Het programma onderzoekt welke routes er mogelijk zijn om op zee opgewekte windenergie aan te sluiten in de Eemshaven door middel van elektriciteitskabels en aan te sluiten op het landelijk waterstofnetwerk Nederland voor de waterstofleidingen. Deze routes worden gebruikt om de windparken Ten noorden van de Waddeneilanden (TNW) en Doordewind aan te sluiten. In totaal gaat het om 4,7 Gigawatt (GW) en waterstof. TNW is in maart 2023 aangewezen als waterstofdemonstratiekavel van 500MW.

Daarnaast worden de mogelijkheden voor aansluitingen voor andere toekomstige windparken onderzocht. De uitkomsten hiervan worden opgenomen in programma VAWOZ 2031-2040. Momenteel worden voor de beoogde routes de milieueffecten en overige effecten (IEA) onderzocht. Dit wordt in het voorjaar van 2024 afgerond in de plan-Milieueffectrapportage (MER) en de Integrale Effectenanalyse (IEA).

Na opleveren van de MER en IEA wordt het programmadocument opgesteld: hierin staat beschreven welke routes mogelijk zijn vanaf de Noordzee naar de Eemshaven en naar het landelijk waterstofnetwerk en wordt er een prioritering gemaakt welke routes als eerst gebruikt zullen worden. Het Bestuurlijk Overleg Wadden (BOW) zal in december 2024 een besluit nemen over het programmadocument waarmee wordt gestreefd naar een vaststelling van het programma eind 2024.

De burgemeester geeft aan dat er eerder (in het proces voor aansluiting van TNW) namens Schiermonnikoog is aangegeven dat Schiermonnikoog geen kabel over het eiland wil. Dat is nog

steeds zo. Inmiddels worden er in PAWOZ-Eemshaven andere routes onderzocht om te komen tot een goede aanlanding en is de route Schiermonnikoog nog aan de orde, evt. ook om er onderdoor te gaan met een gestuurde boring. Een mogelijke onderdoorgang wordt onderzocht. Het mag niet ten koste van de Wadden gaan. De burgemeester benoemt dat het routealternatief met een tunnel erg complex is en ook nog nader wordt onderzocht. Aandachtspunt is wat alle mogelijke routes betekenen voor het gebied en de provincie Fryslân. De eilanden willen weten wat de cumulatieve effecten zijn met de plannen voor meerdere windparken in de Noordzee en het waddengebied. Hoe de uitwerking is van het Beleidskader Natuur voor het hele gebied blijft een vraag. Als er iets gebeurt dan moet het hele gebied ervan profiteren onder verwijzing naar de gebiedsinvesteringen.

Op de vraag van een bewoner wie de beslissing neemt, geeft de burgemeester aan dat binnen het Bestuurlijk Overleg Wadden een besluit in gezamenlijkheid met minister en andere bestuurders wordt genomen, daarbij zijn ook het OmgevingsBeraad Waddengebied en de Beheer commissie Wadden betrokken.

Informatiemarkt

Na de introductie hadden de bewoners de gelegenheid om rond te lopen en bij de panelen verdiepende gesprekken met de deskundigen te voeren van de adviesbureaus Witteveen+ Bos, RHDHV, TenneT, Gasunie en EZK.

Vragen en of zorgen die aangegeven zijn:

- Het lijkt erop dat Natuurmonumenten nu niet aangehaakt is, ze moeten meedoen gezien hun aanwezige terreinen. Er is aangegeven dat Natuurmonumenten is aangehaakt in de overleggen via OmgevingsBeraad Waddengebied en dat er contact met hen is.
- Er zijn zorgen over aantasting van de natuurwaarden van het eiland en het Waddengebied.
- Vraag van een gemeenteraadslid over wat er speelt rondom de UNESCO brief. Er is aangegeven dat dit vanuit LNV wordt gecoördineerd en dat er een antwoord wordt opgesteld. We geven een reactie op alle vragen. UNESCO krijgt gelegenheid voor input op de MER rapportage die nu in het kader van PAWOZ-Eemshaven wordt uitgevoerd.
- Er zijn zorgen over aantasting horizon door bouwwerken, aanlandstations, enz.
- Een kunstenaar uit haar zorgen over de schoonheid van het eiland die in gevaar komt door een eventuele route. Naast de economische kant wordt hier ook aandacht voor gevraagd.
- Er is niet veel vertrouwen in het proces rondom de tunnel, twijfel over de zorgvuldigheid omdat tijd en geld waarschijnlijk als leidraad gelden. Wantrouwen door voorgaande proces met TNW. Er is uitleg gegeven over de huidige aanpak en werkwijze.
- Hoe is de lusten - lasten verdeling? Investeringen in het gebied nodig, wellicht kan er een aanbod aan de eilanden worden gedaan om een verduurzaming van de eilanden mee te nemen. Er is verwezen naar de aanpak voor de gebiedsinvesteringen dat via de gemeente en provincie verloopt.
- Men is ongerust over steeds weer nieuwe boorplatforms en het volbouwen van de Noordzee met windparken.
- Liever niet door het eiland maar oostelijk om het eiland of er onderdoor.
- Graag onderzoek en vergelijking met aanpak Duitsland door te varen op tij waardoor we het baggerprobleem kunnen minimaliseren.
- De vraag waarom we meer windturbines plannen? Meer turbines bouwen is weg van minste weerstand. Maar er moet meer aandacht voor energiebesparing zijn met aanpassen van gebruik zodat niet al die windturbines nodig zijn. Aangegeven dat we naar de toekomst 2040 - 2050 kijken en dat alleen besparen niet genoeg zal zijn gezien de te verwachten vraag vanuit de maatschappij.
- Kijk naar voorbeelden van waterstofgebruik in het buitenland - Bij Bordeaux is al een waterstofplatform gebouwd waar omzetting plaatsvindt. FPSO met voorraadbuffer en waar

de waterstof wordt opgehaald met bunkerschepen. Voorts attentie voor aanleg kabels - er zijn maar 2 leveranciers van kabels in de wereld, onze afhankelijkheid van Azië is kwetsbaar.

- Vraagt aandacht voor een aanwezige zoetwaterbel onder het eiland, dit vereist zorgvuldig boren en moet onderzocht worden.
- Bewoners willen weten hoe ze invloed op het proces kunnen uitoefenen. Verwezen naar hun raadsleden en burgemeester die via bestuurlijk overleg betrokken zijn in het proces en de besluitvorming. Verder verwezen naar de inspraakmomenten die volgend jaar bij ter inzage legging van programma voorzien zijn.
- Attentie gevraagd om een generatietoets uit te voeren om te onderzoeken wat de effecten zijn voor volgende generaties.

Bij verlaten van de zaal konden de mensen nog een korte digitale enquête invullen met een paar vragen over de wijze waarop de informatie over het programma met hen gedeeld was. Verder is verwezen naar de mogelijkheid om zich aan te melden voor de nieuwsbrief (digitaal) en de website waar alle informatie wordt gedeeld over PAWOZ-Eemshaven.